

Două opinii despre... ...Săptămâna teatrelor de păpuși (ediția a IX-a)

● *O evaluare necesară*

La sfârșitul lunii mai, păpușarii din țara noastră s-au reîntâlnit la Constanța, cu prilejul „Săptămânii teatrelor de păpuși”. Desfășurată sub egida Festivalului național „Cintarea României”, cea mai veche și mai constantă reuniune a acestui gen, ajunsă la cea de-a IX-a ediție, a avut ca temă „Valori ale artei și culturii naționale și universale pe scenele teatrelor de păpuși”. Au răspuns invitației Teatrul „Țândărică” din București, colectivele de păpușari din Tîrgu Mureș, Brașov, Craiova, Sibiu, Constanța, Ploiești, Galați, Teatrul pentru copii și tineret din Iași, precum și secția pentru copii și tineret a Teatrului „Fantasio” din Constanța, care au prezentat 14 spectacole. Au participat numeroși critici, ziariști, oameni de cultură și artă. Au avut loc dezbateri cu invitații și colectivele participante, pe marginea spectacolelor, a fost vernisată expoziția „Începuturile teatrului de păpuși din România”, realizată de Teatrul de păpuși din Sibiu, și a fost organizat un colochiu pe tema „Pacea, permanent simbol al copilăriei, în spectacolul pentru copii”.

Selecția spectacolelor a fost, în bună parte, corespunzătoare. Prezența unor autori români — Mihai Eminescu (**Făt-Frumos din Iacrimă**), I. L. Caragiale (**Lungul nasului**), Petre Ispirescu (**Drum de stele, după basmul Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte**), în prelucrări mai mult sau mai puțin libere, uneori servind doar ca punct de plecare pentru o re-interpretare dramatică — și a unor clasici universali — Frații Grimm (**Albă ca zăpada**), H. C. Andersen (**Amna-**

rul și Căluțul năzdrăvan), Collodi (**Cazul Pinocchio**, inspirată de celebrul său erou), Lewis Carroll (**Aventurile Alisei**, după **Alice în Țara minunilor**), Antoine de Saint-Exupéry (**Micul prinț**) — aduce în teatrul de păpuși valori certe. Li se adaugă scrieri ale unor autori contemporani în dramatizări și adaptări (precum **Vrăjitoarele** de Dimitrie Stelaru) sau preluate ca sursă de inspirație (**Povestea unui an într-un geamantan** de Titel Costantinescu). Uneori, dramatizatorii au dar și har, fiind ei înșiși scriitori (Nina Cassian, Al. T. Popescu, Nella Stroescu), alții oferă partituri utile, rezultat al experienței cistigate în activitatea pe scena mică (Ștefan Lenkisch, Cristian Pepino, Kovács Ildikó); există firește și nechemati, care dau cu dezinvoltură încercări precare, fără nici o legătură cu literatura, și cărora ar trebui să li se bareze accesul către scenă.

„Săptămâna teatrelor de păpuși” tinde să fie în primul rînd un bilanț al activității creatoare, o evaluare a potențialului existent. Ea coincide și cu un „schimb de generații” în acest domeniu, întrucît mulți dintre interpreții, scenografil și regizorii care s-au afirmat de-a lungul anilor au dispărut ori s-au retras din activitate, în timp ce alții, mai tineri, le-au luat locul. Și, în pofida „marilor absenți” din competiție (regizori ca Ștefan Lenkisch, Horia Davidescu; scenografi ca Mioara Buescu, Ioana Constantinescu, Ella Conovici, precum și mulți foarte mulți dintre artiștii mînuitori), se poate afirma că teatrul de păpuși reprezintă în continuare o forță în familia artelor spectacolului românesc. Chiar dacă în unele montări văzute sau revăzute la Constanța apar inadvertențe, stîngăcii sau neîmpliniri

iar altele puteau lipsi din program, întilnirea bienală a păpușarilor, în ansamblu, vădește interesante eforturi creatoare, căutarea unor noi mijloace de expresie, existența unor talente autentice.

Seria spectacolelor a fost deschisă de **Făt-Frumos din lacrimă**, în regia artistei emerite Margareta Niculescu, prezentat de Teatrul „Tândărică” din București; îndelungata carieră scenică îi certifică importanța în peisajul nostru teatral, așa încât nu vom mai insista asupra calităților evidente, de remarcabilă profesionalitate și fantezie. Au urmat Teatrul de păpuși din Tirgu Mureș: **Lungul nasului (Făt-Frumos cel năsos)**, la secția română, cu o remarcabilă cursivitate, cu momente comice bine exploatate, precum și cu un interpret excelent (Rudolf Moca, în Cloanța-Dădaca), dar cu unele ezitări în momentele-cheie, asupra cărora regizoarea Maria Mierluț n-a insistat suficient; și **Micul Prinț**, la secția maghiară, spectacol liric, cu o grațioasă înscriere a mișcării în spațiul scenic, cu lumini difuze, bine dozate, aducând o stranie atmosferă de fantastic bine temperat. Doar că dramaturgii Antal Pál l-a trădat pe apreciatul regizor Antal Pál, lipindu-l de unul dintre eroii importanți — Aviatorul.

În nota de autoexigență cu care creatorul ne-a obișnuit, împletind filonul liric cu cel comic, ambele cenzurate cu inteligență, a fost spectacolul brașovean realizat de Liviu Steciuc, **Povestea unui an într-un geamantan**.

Nici cadrul scenic organizat cu inventivitate, nici păpușile deosebit de expresive create de Eustațiu Gregorian, nici verva interpreților, nici chiar generoasa sursă de inspirație — opera lui Lewis Carroll — nu au putut salva spectacolul Teatrului de păpuși din Craiova cu **Aventurile Alisei**, nu numai pentru că regizorul și semnatul dramaturgii, Mihai Manolescu, nu-și motivează incursiunea scenică prin trecerea din lumea reală în cea de basm, ci și pentru că acțiunea devine la un moment dat confuză.

Teatrul de păpuși din Sibiu, cu cele două secții, română și germană, ne-a oferit trei spectacole, deosebite ca stil și modalitate de expresie. **Alb... și negru?** **Aha!** este o montare de pantomimă, cu unele momente grăitoare (de pildă, **Indiferență**), cu interpreți care au dobândit ușurința de a se exprima prin gest și mișcare (Dan Hândoreanu, Günter Bock etc.), dar și cu secvențe forțate, prea lungi și complicate. Secția germană a încercat să abordeze **Albă ca zăpada** într-o formulă originală, povestind cu aplomb vechiul basm, prin intermediul a doar

trei interpreți (Johanna Bonfert, Renate Schneider și Harry Fleischer), dar cu păpuși mai puțin funcționale, minuscule, greu de urmărit. Funcium, o experiență inedită. În sfârșit, secției române îi datorăm o încercare de teatru politic, **Păpușa de lemn** sau **Cazul Pinocchio**, pledoarie împotriva forței brutale, a agresiunii războinice, a nedreptății. Din povestirea lui Collodi au fost păstrați doar bătrînul Gepeto și eroul său de lemn, erou de o sffșietoare și expresivă tristețe în concepția scenografului Dan Frățiciu. Din păcate, nici scenariul, nici spectacolul nu au în întregime acoperire artistică, violența nefiind motivată, iar interpretarea, adesea ostentativă. Finalul propune însă o soluție interesantă, micii spectatori fiind invitați să reclădească așezările umane distruse, lucru pe care îl fac cu bucurie.

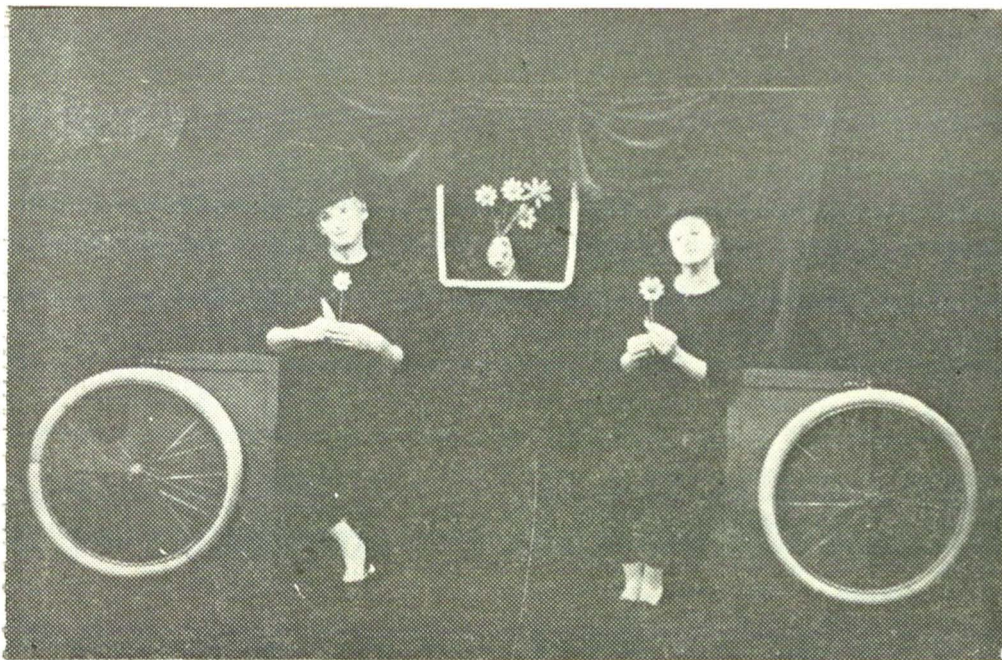
Piesa **Vrăjitoarele** de Dimitrie Stelaru ne prilejuiește întilnirea cu un remarcabil regizor, Cristian Pepino, și cu interpreți valoroși ai Teatrului de păpuși din Constanța: Aneta Forna-Christu, Ioana Jora, Vasile Hariton și alții. Spectacolul este dinamic, plin de fantezie, acțiunea este cursivă, clară, accentele puse cu siguranță și dibăcie. Un text important, reinterpretat scenic cu acuratețe profesională.

Despre spectacolul Teatrului de păpuși din Ploiești **Drum de stele** purtînd semnătura aceluiași regizor, Cristian Pepino, realizat plastic de regretata Irina Borovskii, s-a mai scris în paginile acestei reviste și cu alte prilejuri, spectacolul reconfirmînd bunele impresii.

În **Amnarul**, prezentat de Teatrul de păpuși din Galați, se remarcă în primul rînd funcționalitatea cadrului scenic și decorativele păpuși concepute de scenograful Mircea Nicolau. Deși mai rigide în unele momente, personajele reușesc să se încadreze în acțiune, să-i dea cursivitate, transmițînd limpede mesajul generos al vechiului basm.

După un spectacol îndoielnic cu piesa **Cocoșul și soarele**, în care noul Chantecler se frămîntă inutil în scenă, învinșînd sau ocolînd piedici nemotivate, Teatrul pentru copii și tineret din Iași ne-a adus satisfacția unei realizări pe măsura renumelui și succeselor anterioare, prezentînd **Căluțul năzdrăvan** (pe un scenariu de Gabriela Popescu și Val. Moldoveanu), în regia lui Constantin Brehnescu, în care se distinge Cristina Anca Ciubotaru. Textul sună frumos, vocile sînt expresive, spectacolul are tensiune și se urmărește cu interes.

În sfârșit. **Avioanele de hirtie** (Teatrul „Fantasio”) ne convinge, dacă mai eră nevoie, că H. Mălineanu este un mare

Moment din „Povestea unui an într-un geamantan” — Teatrul de păpuși din Brașov

compozitor și că poate crea șlagăre și pentru copii, deși textul — sau pretextul — spectacolului este firav.

Ce concluzii se pot trage după această a IX-a ediție a săptămânii teatrelor de păpuși de la Constanța?

În primul rând, că există mulți interpreți, mai vîrstnici și mai tineri, care pot sluji teatrul copiilor prin talentul și pasiunea lor, prin efortul permanent de a căuta forme și mijloace de expresie spre înnoirea acestei arte.

...Că se confirmă și afirmă scenografi care descoperă modalități expresive în realizarea personajelor și a cadrului în care evoluează acestea: Eustațiu Gregorian, neobosit inovator de forme generoase, expresive, în modalități grotești, dar agreabile, cu un umor reținut; Mircea Nicolau, creatorul unei scenografii funcționale, viziune artistică dublată de competență tehnică; Dan Frățicu, plin de fantezie, cu disponibilități pentru stiluri diverse; Haller József, deținătorul unei bogate experiențe și mereu dispus să-și reînnoiască limbaajul; Eugenia Tărășescu-Jianu, dînd expresie cu dezinvoltură formelor în spațiu; Febus Ștefănescu, compunînd cu migală în cheia decorativului; Marfa Axenti, îmbinînd realismul cu fantezia.

...Că avem cîțiva regizori importanți care nu se închistează într-o manieră, ci experimentează noi și noi modalități de transpunere scenică a textului dra-

matic, precum Cristian Pepino, iubitor al mișcării ample, al formelor generoase, realizate cu mijloace simple, dar expresive, cu simț al ritmului, cu umor; Kovács Ildikó, păstrînd o viziune proaspătă asupra universului copilăriei, vădînd totodată seriozitate în organizarea spectacolului; Antal Pál, cu un deosebit simț al formei în acțiune, cu disponibilități pentru lirism și cu știința dozării efectelor de lumină; Maria Mierluț, cu tenacitate riguroasă, instaurînd libertatea su-pravegheată a interpretului, promovînd cu consecvență talentele tinere. Actorul-regizor Liviu Steciuc se afirmă printr-o modalitate personală de expresie artistică, iar Dan Ganea ne-a convins că știe să-și conducă colegii interpreți în realizarea unor producții interesante.

Săptămîna teatrelor de păpuși organizată la Constanța și-a atins scopul, contribuind la revigorarea artei păpușărești, la corecta evaluare a forțelor existente, și prilejuind un necesar schimb de experiență.

Toate acestea au fost discutate și dezbătute pe larg în colocolul „Pacea, permanent simbol al copilăriei în spectacolul pentru copii”. Și este firesc să fie astfel, pentru că nu se poate vorbi despre valori ale artei și culturii naționale și universale adresate copiilor decît în climatul de siguranță pe care îl oferă pacea.

Mihai CRIȘAN